

УДК-331
ББК-65.9(5Т)24
Н 44

**ИДОРАКУНӢ ВА
ҲАВАСМАНДГАРДОНӢИ ИҚТИДОРИ
МЕҲНАТӢ ДАР ТАЪМИНИ РУШДИ
ИҚТИСОДИЁТИ МИНТАҚА**

Негматов Шукруллохон Лутфуллоевич - докторанти PhD кафедраи идоракунии иқтисодиёт ва маркетинг МДТ «ДДХ ба номи академик Бобоҷон Гафуров

**УПРАВЛЕНИЕ И СТИМУЛИРОВАНИЕ
ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА В
ОБЕСПЕЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ РЕГИОНА**

Негматов Шукруллохон Лутфуллоевич - докторант PhD кафедры управления экономикой и маркетинга ХГУ имени академика Б.Гафурова (Республика Таджикистан, г. Худжанд)

**MANAGEMENT AND
STIMULATION OF LABOUR
POTENTIAL IN SUPPLEMENT OF
REGIONAL ECONOMY PROSPERITY**

Negmatov Shukrullokhon Lutfulloevich - (Phd) Doctoral Student of the Department of Economic Management and Marketing Under the SEI «KhSU named after academician B.G.Gafurov» (Tajikistan Republic, Khujand);

Вожаҳои калидӣ: идоракунӣ, иқтидори меҳнатӣ, нишондиҳандаҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ, механизми ҳавасмандгардонии меҳнат, тақсимои шумораи кормандон, музди миёнаи меҳнат.

Мақола дар мавзӯи хусусияти идоракунӣ ва ҳавасмандгардонии иқтидори меҳнатӣ дар минтақаҳои вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки фаъолияти иқтисодӣ баҳри он амалӣ мешавад, баҳс мекунад. Қайд карда мешавад, ки идоракунӣ ва ҳавасмандгардонии иқтидори меҳнатӣ яке аз фаъолиятҳои мақсаднок, ки тағйироти сохторӣ иқтисодии дар ҷараёни ислоҳоти бозор рӯҳдод ба ҳусусияти ташаккули низоми ҳавасмандгардонии меҳнат таъсири ҷиддӣ мерасонанд. Дар асоси омори солони вилояти Суғд (2020) кӯшиш ба харҷ дода шудааст, ки динамикаи ҳаҷми ҳавасмандгардонии иқтидори меҳнатӣ аз рӯи минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон сари соли 2020 (бо фоиз аз кормандони як моҳи пурра кор карда) муайян карда шавад. Дар натиҷаи таҳлил муаллиф ба чунин хулоса меояд, ки механизми идоракунӣ ва ҳавасмандгардонии иқтидори меҳнатӣ - маҷмӯи шаклҳо, воситаҳо, унсурҳои, ки тавассути онҳо нархҳо, қарз, талабот, муомилоти пулӣ истифода мешаванд, дар асоси ин назария пешниҳод карда шавад.

Ключевые слова: менеджмент, трудовые ресурсы, социально-экономические показатели, механизм стимулирования труда, распределение работников, средняя заработная плата.

В статье рассматриваются особенности управления и стимулирования трудового потенциала в регионах Согдийской области Республики Таджикистан, в которых осуществляется хозяйственная деятельность. Отмечается, что управление и стимулирование трудового потенциала является одним из целевых направлений деятельности, поскольку структурные и экономические изменения в процессе рыночных реформ существенно влияют на особенности системы стимулирования труда.

На основе годовой статистики Согдийской области (2020 г.) предпринята попытка определить динамику объемов стимулирования трудового потенциала в регионах Республики Таджикистан на 2020 г. (в процентах от штатных сотрудников). В результате анализа автор приходит к выводу, что на основе данной теории предлагается механизм управления и стимулирования трудового потенциала - совокупность форм, средств, элементов, посредством которых основываются цены, кредит, спрос, денежное обращение.

Key words: management, labour potential, socio-economic indicators, labor incentive mechanism, number of employees` distribution, average wages.

The article under consideration dwells on the topic of peculiarity of management and stimulation of labour potential in the regions of Sughd viloyat under Tajikistan Republic in which economic activity being carried out as well. It is underscored that management and stimulation of labour potential is considered to be one of the targeted

activities that of structural and economic changes taken place in the process of market reforms possessing a significant impact on peculiarity of the system of labour incentives, upon the whole.

Proceeding from the statistical annual of Sughd Region (2020) the author makes an endeavour to determine the dynamics of volume of labour potential stimulation in the regions of Tajikistan Republic for 2020 (as a percentage of full-time employees). Adducing the results of the analysis the author of the article comes to the conclusion that the mechanism of management and stimulation of labour potential being a set of forms, means, elements those ones through it prices, credit, demand, money circulation is proposed on the basis of the relevant theory.

Хусусияти идоракунии иқтидори меҳнатӣ дар вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон бо чунин ангезаҳо, ба монанди ҳавасмандгардонӣ ба фаъолият, ба амале, ки ба қонеъ кардани эҳтиёҷоти субъектҳо, ба он чизе, ки фаъолияти иқтисодӣ баҳри он амалӣ мешавад, муайян карда мешавад.

Идоракунии ва ҳавасмандгардонӣ иқтидори меҳнатӣ дар вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон ин фаъолияти мақсаднок, ки бо ангезаҳои рафтори субъектҳои иқтисодӣ инъикос меёбад, аз ҷиҳати моддӣ-ашёии аслан табиати биологии меҳнат муқаррар карда мешавад. Тағйироти сохторӣ ва иқтисодӣ, ки дар ҷараёни ислоҳоти бозор рӯй медиҳанд, ба хусусияти ташаккули низоми ҳавасмандгардонии меҳнат таъсири ҷиддӣ мерасонанд.

Механизми идоракунии ва ҳавасмандгардонӣ иқтидори меҳнатӣ - маҷмӯи шаклҳо, воситаҳо, унсурҳои мебошад, ки тавассути онҳо нархҳо, қарз, талабот ва пешниҳод, муомилоти пулӣ истифода мешаванд, бо ёрии онҳо миқдори хароҷоти иловагӣ ва натиҷаҳои меҳнат, аз як тараф ва подоши (ҳавасмандгардонии муқаррарӣ), аз тарафи дигар бо ҳам қиёс карда мешаванд.

Чунин ҳавасмандкунии иқтидори меҳнатӣ ғайримустақими меҳнат (якҷоя бо дигар воситаҳои ҳавасмандгардонӣ) боиси ба муомилот ҷалб шудани маҷмӯи пурра - имкониятҳои нисбат ба ҳавасмандгардонии мустақими меҳнат васеътар мегардад. Ин гуна ҳаллу фасл шудани масъалаи ҳавасмандгардонии меҳнат тибқи консепсия - кӯшиши муваффақи истифода намудани омили инсонӣ дар истехсолот мебошад.

Танзими идоракунии ва ҳавасмандгардонӣ иқтидори меҳнатӣ дар вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд роҳи омехтакунии усулҳои кӯҳна ва нави ҳавасмандгардонии меҳнат ба роҳ монда шавад.

Ҳавасмандгардонии иқтидори меҳнатӣ ба таври табиӣ ба механизми иқтисодии истехсолоти ҷамъиятӣ, аз ҷумла иқтисоди бозорӣ дохил карда шудааст. Ҳамчун ҷузъи механизми иқтисодии бозор ҳавасмандгардонии меҳнат бо тамоми унсурҳои он ҳамкорӣ менамояд, ба онҳо хусусиятҳои ҳавасмандгардониро мебахшад. Вобаста ба ин, ҳавасмандгардонии меҳнат ҳамчун вазифаи тамоми механизми иқтисодӣ баромад мекунад.

Принсипҳои асосии идоракунии ва ҳавасмандгардонӣ иқтидори меҳнатӣ чунин бошанд:

- музди қорандон дар ҳаҷме, ки миқдор ва сифати меҳнат, инчунин натиҷаи қори қорхона ва коллективро бояд воқеан инъикос карда шавад;
- ба қорхонаҳо ва ташкилотҳои, ки дар заминаи шаклҳои гуногуни моликият фаъолият мекунанд, мустақилияти пурра дар масъалаи пардохти меҳнат пешниҳод карда шавад;
- танзими давлатии андозаи пардохти меҳнати ҳадди аққал ҳатто барои таҳассуси пасттарин барои тақрористехсоли муқаррарии қувваи қорӣ, новобаста аз шакли моликияти, ки дар он фаъолият мекунанд, ба роҳ монда шавад.

Таъсири бозор ба ҳавасмандгардонии меҳнати қорхонаҳо ва ташкилотҳо дар он зоҳир мешавад, ки дар шароити рақобат онҳо ногузир барои зиёд кардани даромад ва кам кардани хароҷот кӯшиш хоҳанд кард. Ноил шудан ба чунин ҳадаф танҳо дар заминаи истехсолоти баланд самаранок имконпазир аст. Ин имкон медиҳад, ки андозаи пардохти меҳнатро дар механизми ҳавасмандгардонии меҳнат ҳамчун унсури асосӣ баррасӣ карда шавад¹.

Дар вилояти Суғд дастуруламали тартиби сабтиномкунии маълумотии созишномаҳои соҳавӣ (тарифи), минтақавӣ ва шартномаҳои коллективи қабул карда шудааст.

¹ Қонун “Дар бораи иттифоқҳои касаба” (Аҳбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №7-8, мод.611). Бо Қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22-уми июни соли 2011, № 492 (Аҳбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №6, моддаи 524) қабул гардидааст. Бо Қарори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21-уми июли соли 2011, № 205 (Аҳбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №7-8, моддаи 628) ҷонибдорӣ гардидааст.

Ин чараён бо иштироки комиссияи тарафҳои тартиб дода мешавад.¹ Дар бораи тасдиқи ҳайати Комиссияи тарафҳои созишномаи минтақавӣ оиди танзими муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ дар вилоят Мутобиқи моддаи 20 Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ», моддаҳои 6,11,13,14 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи шарикӣ иҷтимоӣ, созишномаҳо ва шартномаҳои коллективӣ» ва Низомномаи Комиссияи сетаарафаи танзими муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Дар асоси созишномаҳо ва шартномаҳои коллективӣ низомнома қабул шудааст².

Маълум аст, ки тақсими шумораи кормандон аз рӯи ҳаҷми ҳавасмандгардонии иқтисодии меҳнатӣ ҳисобшуда дар минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, гарчанде ночиз бошанд. ҳам, лекин тафовут доранд, ки ин тафовут дар зер оварда шудааст (ҷадвали 1).

Ҷадвали 1.

Динамикаи ҳаҷми ҳавасмандгардонии иқтисодии меҳнатӣ аз рӯи минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон сари соли 2020 (бо фоиз аз кормандони як моҳи пурра коркарда)

Минтақа	Кормандоне, ки як моҳи пурра кор кардаанд (%)	Аз ҷумла кормандоне, ки пардохти меҳнат ба андозаи: % ҳисоб карда шудааст пардохти меҳнат ба андозаи: (%)			
		аз 1250 сомонӣ наст	аз 1250 то 3750 сомонӣ	аз 3750 то 6250 сомонӣ	зиёда аз 6250 сомонӣ
Ҷумҳурӣ	100,0	84,3	14,0	1,3	0,4
ш. Душанбе	100,0	74,0	21,3	2,7	2,0
ВМБК	100,0	87,8	11,5	0,5	0,2
Вилояти Суғд	100,0	85,2	12,7	1,6	0,5
Вилояти Хатлон	100,0	88,7	10,8	0,4	0,1
НТМ	100,0	86,2	13,00	0,7	0,1

Манбаъ: Омори солонаи вилояти Суғд. Сарраёсати агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вилояти Суғд - 2020 С.- 11.

Таҳлили ҷадвали 1 нишон медиҳад, ки фарқияти ҳавасмандгардонии иқтисодии меҳнатӣ дар минтақаҳо мавҷуд аст, аз ҷумла барои кормандоне, ки беш аз 6250 сомонӣ пардохти меҳнат мегиранд, дар шаҳри Душанбе нисбат ба минтақаҳо аз 5 то 8,5 маротиба зиёдтар (2% ва 0,4. 0,5. 0,1. 0,1%). Ин шаҳодат медиҳад, ки муносибани идоракунии иқтисодии меҳнатива ҳавасмандгардонӣ дар шаҳри Душанбе аз сатҳи умумӣ нисбат ба минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 5-8 маротиба зиёдтар аст.

Механизми идоракунии ва ҳавасмандгардонӣ иқтисодии меҳнатӣ инчунин ҳамаи шаклҳои нисбат ба коллективҳо дар бар мегирад (фонди ҳавасмандгардонии моддӣ, фондҳои махсуси мукофотпулӣ, нишондиҳандаҳои ташаққулдиҳанда, андозаи фонд, меъёркунӣ ва меъёрҳои ҳаволакунии маблағҳо ба ин фондҳо).

Механизми ҳавасмандгардонии ҳавасмандгардонии иқтисодии меҳнатӣ дар вилояти Суғд, ба монанди тамоми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бар мегирад:

- истифодаи фонди идоракунии иқтисодии меҳнатӣ;
- кӯмакпулиҳои иҷтимоӣ

Дар асоси гуфтаҳои боло хулосаи зеринро баровардан мумкин аст:

- даромад, талабот, манфиатдорӣ асоси воқеии ҳавасмандгардонии меҳнат мебошанд.
- механизми ҳавасмандгардонии меҳнат бо муносибатҳои, ки пеш аз ҳама, дар чараёни истеҳсолот инкишоф меёбанд, вобаста аст;
- муносибатҳои ҳавасмандгардонии меҳнат бо муносибатҳои моликият ва меҳнат муайян карда мешаванд;
- шароити ташаққулдиҳанда механизми ҳавасмандгардонии меҳнат самтҳои асосии тақмили онро муайян менамояд, ки онҳо тамоми унсурҳои онро фаро мегиранд;
- дар давраи гузариш ба иқтисоди бозорӣ ҳар як шакли моликият ба шакл ва усулҳои пардохти меҳнат мувофиқат мекунад.

² Қонун “Дар бораи иттифокҳои касаба” Аxbори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №7-8, мод.611). Бо Қарори Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22-уми июни соли 2011, № 492 (Аxbори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №6, моддаи 524) қабул гардидааст. Бо Қарори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21-уми июли соли 2011, № 205 (Аxbори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №7-8, моддаи 628) ҷонибдорӣ гардидааст.

Ба идоракунии ва ҳавасмандгардонӣ иқтидори меҳнатӣ қонуни қабулшудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи корхонаҳо» мусоидат мекунад, ки дар моддаи 9, қисмҳои 2 ва 3 он «дар бораи шакло, низом ва андозаи пардохти меҳнат, инчунин шароити ҳавасмандгардонии моддӣ, ки аз ҷониби ҳуди корхона дар мувофиқа бо соҳибмулк дар доираи муқарраркардаи қонунгузории амалкунанда» зикр шудааст.

Дар моддаи 10 қисми 2 муқаррарот дар бораи ҳавасмандгардонии меҳнатӣ муайян карда шудааст: «Корхона метавонад мустақилона барои кормандони худ рухсатии иловагӣ, рӯзи кӯтоҳшуда ё имтиёзҳои дигарро муқаррар кунад, инчунин ба корманди ташкилотҳое, ки ба коллективи меҳнатӣ хизмат мерасонанд ва ба корхона дохил намешаванд, мукофот диҳад».

Моддаҳои дар боло зикршуд аз ҷиҳати ҳуқуқӣ механизми ҳавасмандгардонии меҳнатро асоснок мекунад ва дар қисми охири моддаи 10 дар бораи ҳавасмандгардонии кормандон гуфта шудааст.

Фарқияти пардохти меҳнат аз рӯи соҳаҳои иқтисодии минтақа бузург аст, ки ин сабаби номутаносибии сохторӣ дар пешниҳоди сармояи инсонӣ дар бозор мебошад.

Бояд қайд кард, ки дар 2019 сол музди миёнаи меҳнат дар вилояти Суғд 1182,69 сомониро ташкил дод¹. Сатҳи пардохти меҳнати сармояи инсонӣ дар соҳаҳои гуногуни иқтисодии вилояти Суғд дар ҷадвали 2 инъикос карда шудааст.

Чӣ тавре, ки аз маълумоти ҷадвал дида мешавад, ки идоракунии ва ҳавасмандгардонӣ иқтидори меҳнатӣ дар соҳаи кишоварзӣ на танҳо ба ҳисоби миёна дар маҷмӯъ дар тамоми кишвар паст мебошад, балки дар муқоиса бо ҷунин соҳаҳо, ба монанди соҳаи саноат, сохтмон ва нақлиёт, хеле паст аст.

Ҷадвали 2.

Музди миёнаи иқтидори меҳнатӣ кормандон дар бахшҳои иқтисоди вилояти Суғд. (сомонӣ)

Нишондиҳандаҳо	Солҳо						
	2015	2016	2017	2018	2017	2018	2019
Ҳамагӣ аз рӯи намудҳои фаъолияти иқтисодӣ	552,82	645,72	696,80	774,23	1012,87	1072,28	1182,69
Саноат (истихроҷ)	1536,94	1628,34	1879,41	2169,78	2477,12	2649,46	2870,42
Кишоварзӣ	225,40	244,59	242,17	274,94	531,85	544,43	584,26
Нақлиёт	859,44	997,69	1026,79	1145,75	1367,86	1216,56	1418,89
Сохтмон	1347,85	1859,00	1899,03	1766,79	1442,22	1570,43	1664,2

Манбаъ: Омори солонаи вилояти Суғд. Сарраёсати агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вилояти Суғд - 2020 С.-99.

Сатҳи баландтарини пардохти иқтидори меҳнатӣ сармояи инсонӣ дар соҳаи нақлиёт мушоҳида мешавад. Далели тасаллибахш он аст, ки дар давраи баррасишаванда сатҳи умумии пардохти меҳнат аз рӯи намудҳои фаъолияти иқтисодӣ тамоюл ба афзоиш дошт.

Аз ҷумла, агар дар 2015 сол сатҳи миёнаи пардохти меҳнати кормандон дар вилояти Суғд 552,82 сомониро ташкил дода бошад, пас дар соли 2019 ин нишондиҳанда то 1182,69 сомонӣ дар як моҳ афзудааст.

Дар маҷмӯъ, дар 2019 сол дар муқоиса бо 2015 сол ин нишондиҳанда ба 2,13 маротиба афзудааст.

Қайд кардан зарур аст, ки: яқум, дар сохтори даромади қисми асосии аҳоли даромади меҳнатӣ тақрибан 60% (58,7%) ва даромад аз моликият, даромади хоҷагиҳои ёрирасонӣ шахсӣ ва даромади дигар камтар аз 40% -ро ташкил медиҳад.

Дуом, таносуби манбаъҳои даромад низ тағйир ёфт, агар дар 1998 сол даромад аз хоҷагиҳои ёрирасони шахсӣ дар даромади умумӣ зиёда аз 40% (40,6%) -ро ташкил дода бошад, пас то соли 2017 он ба 5,3% коҳиш ёфт, аз ин бармеояд, ки ҳиссаи пардохти меҳнат ва ҳавасмандгардонӣ дар даромади умумии аҳолии вилоят ва Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёд мешавад, нақш ва аҳамияти пардохти меҳнат, маош ва ҳавасмандкунӣ дар иқтисодиёт меафзояд.

Дар асоси назария механизми идоракунии ва ҳавасмандгардонӣ иқтидори меҳнатӣ пешниҳод карда мешавад.

¹ Омори солонаи вилояти Суғд. Сарраёсати агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вилояти Суғд.- 2020. - 11.

Хамин тавр, ба сифати меъёрҳои омодагӣ ба фаъолияти мустақилона дар фаъолияти иқтисодӣ ва рушди ҳавасмандии меҳнати кормандони корхонаҳои иқтисодии минтақа, мо пешниҳод мекунем, ки онҳо ба се гурӯҳ тақсим арда шаванд: - ҳиссаи гурӯҳи якум дар ҷомеаи воқеии муосир аз рӯи натиҷаҳои тадқиқоти мо одатан аз 25-30% шумораи умумии коргарон зиёд нест. Намояндагони гурӯҳи мазкур дорои ҳавасмандии инкишофёфтаи меҳнатӣ бо бартарияти калони ангеҷаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ-шахсӣ мебошанд. Қисми асосии кормандони ин гурӯҳ ба меҳнати муштараки соҳибмулк самтгузори шудааст. Онҳо ба зиёдшавии мустақилият ва масъулияти худ тавассути истифодаи шаклҳои худмаблағгузори хурди ташкили меҳнат ва хочагидорӣ омодаанд; - барои гурӯҳи дуюм аломати асосии қисми зиёди кормандони корхонаҳо ин самтгузори ба меҳнати асосан фармоишӣ, аслан дар моҳият меҳнати кироӣ бо худдорӣ аз иштирок дар идоракунии мебошад; - ба гурӯҳи сеюм низоми нисбатан кам инкишофёфтаи ҳавасмандгардонӣ ба меҳнат хос мебошад.

АДАБИЕТ

1. Омори солонаи вилояти Суғд. Сарраёсати агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вилояти Суғд.- 2020. – 11с.
2. Омори солонаи вилояти Суғд. Сарраёсати агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вилояти Суғд - 2020 С.99.
3. Қонун “Дар бораи иттифокҳои касаба” (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №7-8, мод.611).Бо Қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22-уми июни соли 2011, № 492 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №6, моддаи 524) қабул гардидааст.Бо Қарори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21-уми июли соли 2011, № 205 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №7-8, моддаи 628) ҷонибдорӣ гардидааст.
4. Қонун “Дар бораи иттифокҳои касаба” Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №7-8, мод.611). Бо Қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22-уми июни соли 2011, № 492 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №6, моддаи 524) қабул гардидааст.Бо Қарори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21-уми июли соли 2011, № 205 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2011, №7-8, моддаи 628) ҷонибдорӣ гардидааст.
5. Исмоилов М.М. Особенности институциональных изменений в аграрном секторе экономики Республики Таджикистан //Номаи донишгоҳ (силсилаи фанҳои табиатшиносии ва иқтисодӣ), №2 (57),2021.-С.185-192

LITERATURE

1. Statistical Annual of Sughd Viloyat. Central Managerial Office of the Statistical Agency under Tajikistan Republic President in Sughd Viloyat.- 2020. – p. 11.
2. Statistical Annual of Sughd Viloyat. Central Managerial Office of the Statistical Agency under Tajikistan Republic President in Sughd Viloyat.- 2020. – p. 99.
3. Tajikistan Republic Law “On Trade Unions” (Tidings of Majlisi Oli of Tajikistan Republic, 2011, №7-8, art. 611). Ratified by RT Majlisi Oli (upper chamber of the National Council) Majlisi Namoyandagon enactment dated June 22, 2011, № 492 (Tidings of Majlisi Oli of Tajikistan Republic, 2011, №6, art. 524).
4. Enactment of Majlisi Milli of the Supreme Court of Tajikistan Republic from July 21, 2011, № 205 (Tidings of Majlisi Oli of Tajikistan Republic, 2011, №7-8, art. 628).Ibidem.
5. Ismoilov M.M. Peculiarities of Institutional Changes in the Agrarian Sector of Economy of Tajikistan Republic // Scientific Notes of the SEI “KhSU named after acad. B. Gafurov. Series of Natural and Economical Sciences. #2 (57). – 2021. – P. 185 – 192.